Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXIX. | Число 242. | Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 17. жовтня, 1921. | VOL. XXIX. | No. 242. | Jersey City, N. J., Monday, October 17, 1921. | THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

МАЙНЕРИ ПРОТИ УРЯДУ МАЙНЕРСЬКОЇ ЮНІЇ

ПИТСБЕРҐ, Канзас, 14. жовтня. — В місті Френклин відбулися нині збори яких 4 до 5 тисяч майнерів, які приняли резолюцію за Александром Говатом, президентом окружної майнерської юнії, та проти Луиса, президента межинародної майнерської юнії. Резолюція також заявляє, що робітники копалень не годяться на розвязанне окружної юнії та установленне тимчасового уряду з Джорджом Пеком на чолі, котрий зараз по своїм установленню вислав до юнійних льокалів приказ вертати до роботи.

Прихильники межинародної юнії та Пека заявляють, що збори у Френклин складалися зі самих прихильників Говата, та що справу політики страйкуючих майнерів рішиться на зборах, на котрих будуть всі майнери без виїмку за котрою стороною в отсім спорі вони заявилися.

Говат, предсідатель окружної юнії, та Дорчі, віцепрезидент юнії, відсиджують свою кару у вязниці в ґрафстві Черокі.

С. ҐОМПЕРС ПРО КОНФЕРЕНЦІЮ ДЛЯ БЕЗРОБІТТЯ.

ВАШІНҐТОН, 14. жовтня. — Самуель Ґомперс, президент Американської Федерації Праці видав по скінченню вашінґтонської конференції для безробіття заяву про сю конференцію.

Він заявляє, що Американська Федерація Праці була в стані попирати працю конференції, бо конференція по більшій части робила таке, що годилося з поглядами сеї юнії, давно в тім напрямі усталеними. На думку Ґомперса конференція зробила богато пожиточного для безробітних. Правда, деякі інтереси пробували звести конференцію на ніщо, але конференція не далася їм ужити для вузких цілий. Конференція згодилася на головні точки програми і наслідки її діяльности уже слідні во тому, що деякі підприємства уже почали давати роботу безробітним. Комітет фабрикантів кілька разів пробував упечи свою печеню, але конференція за кождим разом показалася розумнійшою.

Далі Ґомперс похваляє поодинокі кроки конференції, як відозву до мейорів, заклик в справі будівляного промислу, і т. д.

СИТУАЦІЯ ЩОДО БЕЗРОБІТТЯ.

ШІКАҐО, 14. жовтня. — Одержані урядовою дорогою дані вказують, що в ріжних містах Илинойс ситуація щодо робіт поправляється. В кількох місцевостях будівляний рух почався на добре, а зелізниці та фабрики що раз більше робітників набирають. З рільничих округів доносять, що фармерам потреба більше людий до луплення кокурузи та других осінних робіт, як зголосилося. В Аврорі та Ґейлсберґ число робітників в зелізничих варстатах вже майже нормальне.

ШІКАҐО, 14. жовтня. — Шікаґовська конференція для безробіття постановила всіми силами знеохочувати людий до звичайної зимової іміґрації до міста Шікаґо, яка на її думку являється головною причиною зросту безробіття в зимові місяці. Після обчислення начальника міської поліції, до міста Шікаґо приходить денно яких 700 до 1.000 людий.

МІЛУОКЕ, Вісконсин, 14. жовтня. — Місцеве товариство купців обчисляє, що число безробітних в сьому місті виносить нині о 10.000 менче як місяць тому назад. В цілій околиці робітникам вже богато лекше найти роботу.

НЕ БУДУТЬ ПОБІЛЬШУВАТИ ЧИСЛА КОНҐРЕСМЕНІВ.

ВАШІНҐТОН, 14. жовтня. — Незначною більшостю голосів палата послів постановила не збільшати числа конґресменів з 435 до 460, як се пропонував нюйорський конґресмен Сіґел.

УЗБРОЮЮТЬ ПОЛІЦІЮ, ЯК ДАВНИХ ЛИЦАРІВ.

НЮ ЙОРК, 14. жовтня. — Поліційні власти пробували вчора сталеві корсети для поліції, які мають бути заведені в найблизшій будучности для охорони їх перед стрілами. Проба мала вдатися добре, і поліція має незадовго закупити на пробу десять сталевих убрань для тайних детективів, що працюють в італійській части міста, де їх часто стріляють. Винаходчиком панцира є Алберт Шварц, а панцир важить усего шість фунтів; зроблений він з шовку, полотна і норвезької стали. Винаходчик позваляв поліційним стрілцям стріляти до себе, закритого панциром, і ні одна куля не могла пробити панцира.

ЗА ЗАВОРУШЕННЯ В ПОВІТІ ЛОҐЕН.

ЛОҐЕН, Вест Верджінія, 14. жовтня. — Розправа проти майнерів, обжалованих за заворушення в серпни і вересни сього року, відложена на 16. січня 1922. року. Тепер випущено на волю 8 обжалованих майнерів за кавцією по 1.000 долярів від кождого, а 12 другим відмовлено права випущення за кавцією. Кождий з них перечить, що він мав щонебудь до діла з цілим рухом.

ПРИВОЗИТЬ ГАРДИНҐОВИ РАПОРТ ПРО РОСІЮ.

НЮ ЙОРК, 14. жовтня. — На італійськім корабли „Европа" приїхав др. Джан Гибен, президент Принстонського університету, котрий привіз президентови Гардинґови звіт про обставини в Росії. В своїй розмові з ґазетярами Гибен представляв положенне Росії як дуже критичне.

„ЦІСАРСЬКИЙ ЧАРОДІЙ" КУ-КЛУКС-КЛЕНА ОБОРОНЯВ ЙОГО, АЖ ЗІМЛІВ.

ВАШІНҐТОН, 12. жовтня. — Перед комітетом палати послів, розслідуючим справу потайної орґанізації Ку-Клукс-Клена виступав нині знов „цісарський чарівник", себто головний предсідатель, Ку-Клукс-Клена.

Сим разом йому прийшлося відповідати на питання, ставлені йому членами комітету. Питання в значній мірі відносилися до його заяви, відчитаної ним попередного дня перед тим самим комітетом. Межи инчим „цісарський чародій" перечив, що його орґанізація має аж пів міліона членів, та казав, що вона має усего 90,000. Він перечив також, буцімто він зробив великі маєтки на орґанізації.

Переслуханнє його тревало майже цілий день. Вечером „цісарський чародій" був уже так змучений переслуханнєм, що зімлів підчас переслухання і впав з крісла.

ВЕЛИКИЙ РАБУНОК БАНКУ У МАНІТОБІ.

В четвер пополудни пятьох молодих рабівників напало на банк в Елі, недалеко від Вініпеґу, у Манітобі, Канада, заморочили банкових урядників якимсь обезчулюючим средством і забрали з банку готівки та вартісних паперів на суму 40-60 тисяч долярів. Рабівникам вдалося утечи з міста, ще заким поліція видала сиґнал про них. Однак які дві милі від міста їх автомобіль зіпсувся, а рабівники почали тікати пішки, тягнучи зі собою дві валізки, повні добичі. Фармери пігнали за ними і допали їх коло якоїсь стирти. Розбишаки піддалися. На поліції рабівники, всі ще зовсім молоді люди, заявили, що вони довідалися, що банки в Манітобі не стережені добре і вони постановили спробувати дістати „легкого ґроша".

Три урядники банку, котрі були заморочені бандитами, були відставлені до шпиталя. Сподіються, що вони вийдуть ціло без ніякого ушкодження для здоровля.

ЗА ЗБІЛЬШЕННЄМ ЧИСЛА КОНҐРЕСМЕНІВ.

ВАШІНҐТОН, 13. жовтня. — Републиканські конґресмени постановили попирати внесенне конґресмена Сіґела, щоби число конґресменів збільшити з 435 на 460.

СПРАВА ЗЕЛІЗНИЧОГО СТРАЙКУ ЩЕ НЕ РІШЕНА.

Головні урядники чотирох великих зелізничих юній ще не видали свого рішення в справі страйку на зелізницях.

Предсідатель юнії трейнменів заявив, що члени сеї юнії голосували переважаючою більшостю за страйком, і уряд юнії готов кождої хвилі видати відповідний приказ, як лише урядники трох других юній згодяться видати подібне зарядженне до своїх членів.

НЕПОРОЗУМІННЯ МЕЖИ СУДОМ ТА КАЗАЛЬНИЦЕЮ.

Проповідник Бурд з Ведфорд Сити, в стейті Верджінія, мав сказати недавно на зборах вірних своєї церкви: „Відважні митові урядники виставляють своє життя на небезпеку, на те лише, щоби опісля якийсь „вогкий" суддя увільнив пачкарів від вини і кари. Я говорю про суддю Биларда, а як котрий приятель сього судді потребує се знати, то я називаюся Бурд".

Хоч суддя Билард самий не виступив проти проповідника, але зате другий суддя візвав проповідника перед суд за недозволенне критикованне суду та за називанне судді „мокрим". Проповідник боронився, що всякому чоловікови вільно критикувати не лише судові рішення, але й самих суддів. Суддя станув на становищи, що нікому не вільно нападати на честь неприсутної людини, яка не може виступити зараз в своїй обороні, і засудив проповідника на 25 долярів кари.

КИЇВ І ХАРКІВ.

Обі столици Великої України Київ і Харків просто в страшнім стані. Будівлї валяться і ніхто їх не направляє. Каналізація знищена і в місті страшний сморід. Водопроводи зіпсуті. Більшість населення ходить боса і в лахміттях. На вулицях можна бачити босих професорів у ніверситету, визначних учених і навіть радянських урядовців. Мати одяг зі звичайних мішків рахується щастям. Страшні річи однозгідно оповідають втікачі з України.

НАФТУЛА ВТОПИВСЯ.

Відомий львівський реставратор Михайло Шимон Тедфер, званий Нафтулою, втопився в морі біля Гдині.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

З ВОЛИНІ.

Волинське воєвудство скасувало адміністративний присуд на шість місяців вязниці нашого громадського діяча М. Луцкевича. Тим самим навіть поляк-воєвода признає слушність, що до оборони українським населенням Волині своїх національних прав! Дарма польська шовіністична преса передчасно раділа з приводу арешту нашого громадського діяча... (За польськими ґазетами вістку про арешт Луцкевиа подала й українська преса). Одначе скасувавши той нечуваний ніде більш у світі судово адміністративний вирок і тим самим визнавши безправіст свого поступовання,— польська влада на Волині й надалі не перестає у своїх „культуртреґерських" експериментах. Наприклад, — ковельський староста систематично не дає дозволу місцевому товариству „Просвіта" на впорядковання лекцій, навіть не дозволяє на виклади про управу рілі. (Про це вже не раз згадувалося в українській пресі). Філії тогож товариства й по сей день завішені в своїй діяльности. Одним словом — ковельський кацик „самодержавствує". Дарма — що війна давно покінена, в повіті нашому коло половини землі облогує, заходи-ж культурно-освітних орґанізацій щодо відновлення рільництва на всі лади тамуеться.

АМЕРИКАНСЬКІ ДАРИ В ГАЛИЧИНІ.

Кождому у нас звісно, скільки добра зазнали убогі, знищещені війною люде від Американців. Своїми запомогами в харчах і одінню піддержують вони вже третий рік деякі европейські краї, а головно Польщу. І на сю зиму — як донесли ґазети — прислали вже Американці величезну скількість дарів — оодіжи для дітий в шкільним віці. Дар той обіймає: 280 тисяч плащиків, 380 тисяч пар обуви і 700 тисяч пар теплих пончішок. На тих 280 тисяч плащиків треба було 680 тисяч кільометрів сукна, отже так довгий суконний пас, який сягав би здовж залізничого шляху зі Львова до Ґданська. Незабаром будуть те все розділювати польськоамериканські комітети між убогу молодь. Чи капне що з того і нашим дітям, не знати. Певно, як звичайно Поляки розділять між своїх а нашим кинуть який відпадок і скажуть Американцям, що все розділено „справедливо".

РОСІЙСЬКІ МОНАРХІСТИ ПРИ РОБОТІ.

„Право Ліду" доносить: В чеських купеливих місцях живуть відомі російські монархісти: Юзефович, князь Вяземський і граф Татишев, які утримують звязок з монархістичними кругами в Німеччині і Мадярщині. Сі особи находяться в тісному звязку з династією Романових. До Праги приїхав генерал Денисов, щоб перевезти російських інвалідів з Константинополя до Праги. Серед монархістів панує останніми днями оживлення.

УКРАЇНСЬКА АВДІЄНЦІЯ У ДЕРЖАВНОГО СЕКРЕТАРЯ ГЮСА У ВАШИНҐТОНІ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 14. жовтня. — Сьогодня о годині 3.30 приняв державний секретар Чарлз Е. Гюс на спеціяльнім послуханню в дипльоматичній салі адміністратора української греко-католицької дієцезії, о. Петра Понятишина і дієцезального правного дорадника, Виліємса Г. Кернса.

Авдієнція тривала 25 хвиль.

О. Понятишин і д. Кернс представили державному секретареви Гюсови справу української Галичини, зясовуючи її теперішнє міжнародне становище і недолю під військовою окупацією Польщі та домагання українського народу Галичини в справі визволу їх краю, які підпирають також Американці українського походження з Галичини.

О. Понятишин вручив державному секретареви Гюсови меморіял в справі Галичини і спеціяльно зладжену в нюйорськім картографічнім заведенню мапу Галичини і других українських західних країв, які тепер находяться під окупацією наїзників.

Вчасі авдієнції був присутний також д. Кеселс, знавець східно-европейських справ в державнім департаменті у Вашинґтоні.

ЛЯХИ ЗНОВА ЗАБОРОНИЛИ УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК У ЛЬВОВІ.

ЗАВІШЕННЄ „УКРАЇНСЬКОГО ВІСТНИКА".

ЛЬВІВ, дня 2. жовтня. — Тухешній дневник „Український Вістник" помістив нині в тижневику „Батьківщина" таку оповістку:

Редакція „Українського Вістника" у Львові дістала дня 28. вересня таке писмо:

„Президія Дирекції Поліції у Львові, ч. 3797, 21, пр.—

„У Львові, дня 27. вересня, 1921.

„До поважаної Редакції „Українського Вістника" на руки одвічального редактора пана Михайло Струтинського у Львові.

„Стверджено, що Поважана Редакція в останнім часі містить на стовпцях своєї часописі статті, в яких надзвичайно агресивно виступає як проти чинників польської адміністрації У СХІДНІЙ МАЛОПОЛЬЩІ так і взагалі проти польської суспільности. ДОКАЗОМ того є безупинні судові КОНФІСКАТИ, які повторяються майже щодня. З причини, що найочевиднійшою метою такого рода тенденції є намір оплюгавити адміністрацію та викликати серед українського населення ворожого настрою до всього, що польське, Дирекція Поліції, на основі 7 § буква а закона з 5. мая 1869 року, Д. Д. Р., ч. 66, завішує з нинішним днем видавництво дневика „Український Вістник". Проти сього рішення прослугує право спротиву ДО ВОЄВУДЗТВА у Львові протягом 1 4днів. Рекурс не має здержуючої сили.

„Директор Поліції, РАЙНЛЄНДЕР".

„Супроти сього дальше видавництво „Українського Вістника" вже з нинішним днем застановлене.

РЕДАКЦІЯ „УКРАЇНСЬКОГО ВІСТНИКА" ДО СВОЇХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

З огляду на завішення „Українського Вістника" польською поліцією у Львові, за порозумінням з Редакцією „Батьківщини" висилаємо нашим передплатникам „Батьківщину".

Редакція „Українського Вістника".

ЗАМІТКА. — Зараз по нападі на Галицьку Україну Ляхи заборонили давній український дневник „Діло" у Львові. Коли зачато натомісць видавати „Громадську Думку", Ляхи заборонили і сю ґазету. Потім на місце сеї часописі зачато видавати „Українську Думку", а по заборені і сеї — „Укарїнський Вістник". Тепер вже заборонили і „Український Вістник"! Се четверта заборона українського дневника Видавничої Спілки „Діло".

Тижневик „Батьківщина" виходить на місце забороненої Ляхами львівської „Свободи".

СУПЕРЕЧКА НА БРИТІЙСЬКО-ІРЛЯНДСЬКІЙ МИРОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ЛОНДОН, 14. жовтня. — Різкі ріжниці виринули нині на субкомітеті в справі розему в Ірляндії.

Коли субкомітет зачав наради, ірляндський делеґат, Майк Коллинс, грозив, що покине наради і вернеться домів. Ледви його товариші успокоїли його і спонукали остатись далі на нарадах.

БУЛА БИ ВЕЛИКА СТРАТА...

БЕРЛІН, 14 .жовтня. — Большевицька ґазета в Москві „Красная Ґазета" (Червона Часопись) накинулась на Гувера, докоряючи йому, що він не має на меті годувати голодних Москалів, але хоче при помочі американської поживи підірвати і повалити большевицьке правлінне в Росії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи"; 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

БОЛЬШЕВИКИ РОЗСТРІЛЯЛИ В КИЄВІ УКРАЇНСЬКОГО ПОЕТА ГРИЦЬКА ЧУПРИНКУ.

Шаліють червоні московські кати на Україні. День в день падають жертви московських большевицьких чрезвичайок.

Останній спис 39 розстріляних Українців в Києві сповнив глибоким сумом Україну. Між сими 39 жертвами московських опришків є широко відомий поет Грицько Чупринка, один з найбільших сучасних поетів України, котрого розстріляли московські наїзники за участь в українському повстанчому русі.

На початку 1919 року попав Чупринка за участь в повстанчому русі в табор вязнів в Кожухові біля Москви. З Кожухова видістався щасливо, одначе на Україні знова попався в лабети московських наїзників, які позбавили його життя і завдали болючу втрату українському народови і його культурі.

ЗАМАХ НА ЛЬВІВСЬКОГО „ВОЄВОДУ".

(Спеціяльна допись „Свободи" з Европи).

Все галицьке населення, мучене Ляхами, відітхнуло свобідніще на вістку, що ляцького „воєводу" у Львові Ґрабовського поцілив український студент Федак трома кулями. Се вислів всенароднього протесту проти безправного загарбання Галичини Ляхами, проти введення там ляцької управи, проти замкнення українського навіть приватного університету, проти цілого моря мук і знущань над нашим народом.

Річ ясна, що молодий Федак являється оборонцем не тільки прав свого гнобленого народу, але й міжнароднього права. Як відомо, алїянти заборонили Ляхам заводити польську адміністрацію в Галичині. Одначе Польща не послухала й установила там своїх „воєводів". Алїянти до сеї пори не зробили нічого проти того ляцького глуму й наруги з постанов Найвисшої Ради та дальше проволікають справу. Тоді молодий український студент виступив в обороні міжнародніх постанов з револьвером в руці. Ляхи так тяжко знущаються над зловленим молодим чоловіком, що хвилі його життя пораховані. Крім Федака увязнили ще Людомира Огоновського, сина бл. п. Петра, і також Богдана Барвінського за співучасть в замаху. Дальші арешти й знущання переводять у Львові і в цілому краю.

Браття! Галичина знов спливає кровю невинних українських дітей, яких Ляхи мучать на смерть по тюрмах! Складайте поміч на допомогу в боротьбі за волю Галичини зпід страшного ляцького ярма.

А. Ч.

СПРАВА УКРАЇНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ У ЛЬВОВІ.

Львівський дневник „Вперед" з 24. вересня с. р. доносить:

В середу, дня 21. вересня, завізвала львівська полиція д-ра Василя Щурата та переслухання. Бажали від нього довідатися, які заходи робляться в справі українського університету і зацитовано йому денунціяції польської преси.

Зараз на другий день по тому „приняттю", в зетвер, 22. вересня рано розпочалися репресійні виступи львівської поліції. Розпочалися ревізії, які переведено в льокалі „Академічної Громади", у голови цего товариства тов. Степана Рудика, у голови „Академічної Помочі" М. Матчака, у студ. Я. Чижа і у д-ра В. Щурата. Найдовше тревала ревізія в „Академічній Громаді", бо майже до 12 години в полудне. Всіх присутних поліційні аґенти піддали особистій ревізії і позаписували їх назвища. Потім забралися до ревізії льокалю. Перешукали всі закамарки, а одну шафу, до якої не було ключа, розбили. Найдено деякі університетські індекси та списи студентів.

Льокаль „Академічної Громади" запечатано.

Тов. Рудика і студ. Матчака відведено відтак на поліцію, де списано з ними протокол, почім випущено їх на волю.

Мають бути переведені дальші ревізії, мабуть і на провінції.

Вшехпольське поготівля.

В кругах львівських вшехполяків велике занепокоєння українським університетом. В середу удалася делеґація вшехпольської молодіжі до ректора львівського університету і зложила на його руки меморіял в справі „провокації" Українців і зажадала, щоби сенат поробив відповідні кроки перед воєвідством і у инших влад.

Крім цего на пятницю, дня 23. ц. м., до салі університету скликано віче польської університетської молодіжі, на якому буде також порушена справа вписів „непольських елементів" на львівський університет.

Оголошення цего віча львівська „Ржечпосполіта" прикрашує таким коментарем:

„Справа вписів на львівський університет тільки завдяки певним зинникам спроваджена до характеру „квестії", бо в ній нема ніяких неясностей ні квестіонування. Академічний сенат досі не одержав ніякого повідомлення з міністерства просвіти, щоби касувало принимання тих, які ухилилися від військової служби. Тому академічний сенат стоїть далі на становищі цего вимагання і серед умовин впису умістив теж домагання посвідки військової служби".

Clara pacta . . .

КІЛЬКО ПООДИНОКІ ГРОМАДИ ЗЛОЖИЛИ ГОТІВКОЮ НА ЗАПИСИ НА ПОЗИЧКУ.

До дня 10-го жовтня 1921 р. зложили українські громади в Америці на Позичку Національної Оборони слідуючі суми:

1.	Chicago, Ill.	$4,780
2.	Невелика українська громада, яка рішила зібрати повних $3,000 і тому просила, щоби покищо не оголошувати її імени	2,580
3.	Philadelphia, Pa.	2,225
4.	Jersey City, N. J.	1,955
5.	Newark, N. J.	1,350
6.	Grooklyn, N. Y.	1,160
7.	Perth Amboy, N. J.	1,065
8.	New York City	800
9.	Passaic, N. J.	755
10.	Wilmington, Del.	735
11.	Carnegie, Pa.	635
12.	Rochester, N. Y.	570
13.	Elizabeth, N. J.	545
14.	Shamokin, Pa.	485
15.	Allentown, Pa.	450
16.	Detroit, Mich.	425
17.	Boston, Mass.	410
18.	St. Joseph, Mo.	405
19.	Bayonne, N. J.	360
20.	Avoca, Pa.	355
21.	Minneapolis, Minn.	335
22.	Addison, Conn.	310
23.	Cornell, N. Y.	300
24.	Millville, N. J.	300
25.	New Haven, Conn.	275
26.	Altoona, Pa.	265
27.	Manville, R. I.	255
28.	Rossford, O.	210
29.	Stapleton, N. Y.	200
30.	Holyoke, Mass.	195
31.	Stamford, Conn.	195
32.	Yorkville, O.	180
33.	Woodshaven, N. Y.	165
34.	Shenandoah, Pa.	160
35.	Curtis Bay, Md.	150
36.	Hamtramck, Mich.	150
37.	Lancaster, N. Y.	150
38.	St. Paul, Minn.	150
39.	Danbury, Conn.	140
40.	Pittsburgh, Pa.	125
41.	Hartford, Conn.	115
42.	McAdoo, Pa.	115
43.	Northampton, Pa.	115
44.	Peoria, Ill.	115
45.	Chester, Pa.	110
46.	Whitestone, N. Y.	110
47.	Glastonbury, Conn.	100
48.	Olean, N. Y.	100
49.	Ramey, Pa.	100
50.	Trenton, N. J.	100
51.	Washington, D. C.	100
52.	West Park	100
53.	Erie, Pa.	95
54.	Thomas, W. Va.	90
55.	Baltimore, Md.	85
56.	Toledo, O.	80
57.	Vandergrift, Pa.	65
58.	Gary, Ind.	50
59.	Granville, N. Y.	50
60.	Jeanette, Pa.	50
61.	Keipedt, Pa.	50
62.	Majestic, Ky.	50
63.	Palmer, Mass.	50
64.	Phoenixville, Pa.	50
65.	Scranton, Pa.	50
66.	Simpson, Pa.	50
67.	Smoke Run, Pa.	50
68.	Taylorville, Ill.	50
69.	West Pullman, Ill.	50
70.	Bridgeport, Conn.	45
71.	Decatur, Ill.	35
72.	Whitinsville, Mass.	35
73.	Desloge, Mo.	30
74.	Plainsboro, N. J.	25
75.	Rutland, N. J.	25
76.	St. Francois, Mo.	25
77.	Warren, R. I.	25
78.	West Rutland, Vt.	25
79.	Worcester, Mass.	25
79.	Worcester, Mass.	25
80.	Binghamton, N. Y.	15
81.	Auburn, Wash.	10
82.	Braddock, Pa.	10
83.	Buffalo, N. Y.	10
84.	East Douglas, Mass.	10
85.	Long Island, N. Y.	10
86.	Milwaukke, Wis.	10
87.	Northumberland, Pa.	10
88.	Oxford Furnace, N. J.	10
89.	Parksville, N. Y.	10
90.	Sayesville, R. I.	10
91.	Taylor, Pa.	10
92.	Wellsburg, W. Va.	10
93.	Nemacolin, Pa.	5
94.	Westerly, Pa.	5

Не ждіть на нікого!

Не спускайтеся на нічию поміч!

Організуйте Позички у вашій місцевости самі — сейчас!

Український народ мусить сам вибороти собі волю!

Гроші висилайте на адресу:

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA (Dept. 2), 1901 Columbia Rd., N. W., WASHINGTON, D. C.

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ ВІЧЕ В СИРАКЮЗ, Н. Й.

(Допись).

коли на овиді покажеться сонце — гаснуть звізди. Коли народ бореться за свободу, вона являється тим сонцем, перед котрим гаснуть усі партійні ідеали.

Хто не розуміє цеї простої правди, той або тупоумний, або божевільний, або продав душу — ворогам.

Українська еміґрація в Америці виказує, що у нас тих хорих душ така обмаль, що і числитися з ними не треба.

Супроти наїзників, проти грабіжників, що хотять заграбати найвище добро народу, волю, — ми всюди, і тут і в краю, творимо оден суцільний фронт.

Що воно правда, показують усі віча, які відбулися досі в Америці; вказує на це і наше віче, яке відбулося в Сиракюз, Н. Й., в неділю, 9. жовтня б. р.

Ще ніколи наша громада не мала ні так чисельних, ні так поважних зборів.

А треба знати, що у нас тільки невеличке число людий із східних повітів Галичини. Три чверти еміґрантів це Лемки, а кількадесять родин із другого боку Бескида. Переважна часть, ще й до нині, зве себе Руснаками, Русинами. „Общество" і „Соединеніе" мають тут дуже численні братства.

* * *

О пів до четвертої церковна галя виповнилася по береги. Зійшлися сотки громадян, аби послухати відпоруника галицького уряду про тяжку потребу рідного краю.

Місцевий священик сказав вступне слово і представив д-ра Луку Мишуґу, що прийшов до нас так, як колись ходили кобзарі, котрі збирали лепти на визволення невольників з турецьких ґалер.

Коли на сцені появився делеґат нашої влади, ціла галя загреміла оплесками. Народ віддав пошану чоловікови, котрий не зважав на своє лихе здоровле, а приїхав до нас, за море, щоби зібрати поміч на оборону батьківщини.

Коли втихло, забрав голос п. Т. Пиндус, голова зборів, котрий у патріотичній, палкій бесіді, вказав на обовязок совісти, який має еміґрація супроти жертв крови, що їх поніс наш старий край.

По нім став говорити др. Лука Мишуґа.

Не стану переповідати всеї його півтораґодинної бесіди, говореної всім серцем, усіми нервами наболілої душі. На переповненій галі панувала така тишина, що так і чулося, як кожде слово стрягне глибоко в душу слухачів. Тільки час до часу здіймалася буря оплесків, коли люди слухали за незвичайну посвяту чи геройство наших братів — за далеким океанам. У тих оплесках був не тільки подив для великого зусилля; була у них і певність, що такої міри народ пропасти не може!

Почули ми уперве цілий хід великих подій так, як він відбувся; у щирій правді фактів більше величний ніж у найкращій поемі.

Ми побачили, наче живих, тих двіста тисяч галицьких козаків — непереможених ніколи ворогом. На пів голі і босі, вони боролися доти, доки не вистріляли послідного набою із крісів. А на добавок прийшов ще голод і тиф.

І та неодіта, хора армія, здобула — Київ! Боролась разом на кілька фронтів! Винищена хоробою і боями, не піддалася однак! Перейшла з оружем в руках за границю, щоби пережидати до слушного часу...

Коли шановний бесідник розповів, як створився галицький уряд, як повстала вся повітова і краєва національна управа, які були порядки в Галичині за української влади, то неодному стало маркотно, що досі не знав сущої правди.

А як спімнув за те письмо, як умираючий жовнір писав до умираючих товаришів, що вони повинні бути щасливі, що їх тіла спочинуть на українській земли, що їх поховані трупи видадуть такий плід, від якого оживе народний дух на всій Україні, — то неодна слеза покотилася з очий заслуханого збору.

Велика це любов, яка вважає саму смерть за добро для себе, коби тільки послужило для самої справи.

У конець згадав за національну позичку. Казав, що не обіцяє нічого за зібрані гроші — тільки одно, а власне, що кождий цент буде ужитий на оборону Галичини.

Довготреваючі оплески — делеґат скінчив.

На сцену вийшов п. Г. Трач і в довшій бесіді заохочував до купна бондів. Він виказував певність, що мусимо осягнути волю. У горячих словах взивав до витривалости, бо тільки нею добудемо побіду. Коли хочемо волі, коли хочемо відплати ворогам, коли хочемо вимести вороже племя з рідної земі, то витриваймо аж поти, поки не добудемо повного права своїй державі.

Його бесіду нагороджено гучними оплесками.

З черги говорив старий патріот, Лемко, А. Варян. Він заохочував до єдности. Треба всім стояти разом і забути за всі партії. Наперед збудуймо, а відтак позаводимо порядки в хаті. Еміґрація причиниться до будови нашої держави тим, як дасть гроші. Тяжкі часи тепер у нас, але у старім краю сто раз тяще. Мусимо доказати, що наші серця не скаменіли на чужині.

Голосні оплески вказали, що бесіда трафила до сердець.

Тут роздався голос із збору, з просьбою до делеґата, щоби розказав, яку участь брали у визвольній боротьбі наші краяни зпід „староруського" стягу та зпоза Бескида.

Др. Л. Мишуґа пояснив, що галицькі москвофіли боролися поруч в галицькій армії та поносили тісамі труди і жертви, що і весь загал української армії. Відносно до братів ізза Бескида, він прямо одушевлявся їх відвагою і характерностию. Він хотів би, щоби весь український народ мав такого бравого духа, як та жменя Забескидців. Він розповідав також, як богато Лемків служило у нашій армії і як славно вони держалися всюди.

Аж вікна дзвеніли на ті слова бесідника. Це зібрані Лемки і Забескидці плескали в долоні з утіхи, що і з їх сторін пішли добровольці добувати волю.

Тут на сцені появився Забескидець, п. М. Лютеран, — високий, стрункий верховинець. Коротка, ядерна бесіда, — як у горах. І таксамо палка. Він заявив, що мусить прийти час, де всі українські землі, всі українські люди злучаться разом в одну велику, свобідну державу. Ніякий ворог не переможе стільки міліонів зєднаного народу!

Знова грімкі оплески.

Розпочалася збірка.

Добрий склад нашої президії. Всі горячі патріоти. Онуфрей Щеремета, скарбник, збирає гроші; записують писарі: Віктор Осухівський і Мих. Клюсик.

Хоть безробітте, а всеж зібрано близько тисяч долярів. Це на вічу — а ще призбирається пізніще.

А деякі люди вже не роблять і по рокови.

Кождий дає, що може — на бонди, а на гали збирають дрібні датки від тих, котрі не годні купити хотьби і малого бонду. Секретарі при столі пишуть і пишуть; скарбник складає гроші. Відчитують імена, плещуть в долоні кождому на зустріч, як іде до стола.

Скінчилося віче. У піднесенім настрою розходяться вічевики домів — з думкою, що сповнили частину громадянської роботи.

Але не всі пішли. Чималий гурт обступив д-ра Мишуґу. Розпитують, цікавляться всіми подрабицями. Раді би знати, мабуть, кожде імя тої славної нашої галицької армії, кожде письмо і ноту нашого уряду.

Та вже треба положити конець тій щирій розмові, бо змучені груди мусять відпочати; бо вони потрібні не тільки у нас.

* * *

Громада в Сиракюз, хоть невелика, не спить і не дрімає. За послідних кілька місяців зроблено от що:

1) Уряджено забаву, з якої чистий дохід (поверх двіста долярів післано на спомогу нашій армії, інвалідам і студентам.

2) Наш хор співав українські пісні у місцевій університетській гали перед кількасот найвизначнійшими Американцями, які позїздилися на конвенцію з ріжних сторін. Під управою Івана Шеремети і Намісняка відбувся разом і правдивий український балет — козак, аркан і коломийка, відтанцювані знаменито. А всі танцюючі у гарних народних строях. Ще й священик виголосив відчит про Україну — про минувше і теперішнє положення. Всі місцеві часописи подали про всьо дуже прихильний звіт, а сотки Американців довідалися, може вперве, про великий український народ і про наші державні астрації.

3) Досі мали ми вже два історичні відчити нашої бувальщини, а на осінь та зиму ладимо читальню, щоби мати відчит кождого тижня, та думаємо завести бібліотеку і спровадити всі національні часописи зі старого краю.

4) Заходом братів Шереметів і місцевого учителя Зарембі відновлено аматорський кружок, котрий вже на початок дав виставу „Жидівка Вихрестка". Кількадесять долярів чистого доходу пішлеться на поміч рідній стороні. А ґрають наші аматори так, що і справдішні артисти не виконали би лучше. Та про це може напише хто більше і докладніще.

Я скажу ще тільки це, що живемо в Сиракюз повним життем та маємо надію, що ціла наша еміґрація візьметься законець до витривалої роботи, котра припиниться аж тоді, коли Україна стане независимою державою.

Н. С.

(Про се віче ми дістали також звіт, підписаний обома його секретарями, пп. Михайлом Клюсиком і Віктором Осухівським, але той звіт не описує сього віча так, як повисша допись, і тому ми його не помістили).

КРІВАВИЙ ПРОТЕСТ У ЛЬВОВІ.

З приводу замаху на т. зв. „воєводу" Ґрабовського.

(З віденського „Укр. Прапора").

(аб) Поручник Української Армії Галичини п. Стефан Федак трьома вистрілами з револьвера зранив у Львові в неділю дня 25. вересня с. р. польського т. зв. „воєводу" Ґрабовського в присутности голови польської держави Пілсудського.

Яке значінне має сей акт?

Се політичний протест, якого підклад уже довго назрівав, хоч сам акт являється спонтанічним. Назріває він від хвилі безправного загарбання Галицької Землі ляцькими наїздниками, від хвилі перших убийств, тортур, знущань і підпалів, доконаних ляцькою владою на окріваленій землі Данила. Се маємо обовязок отверто сказати, бо українська преса в краю має закнебльовані Ляхами уста.

Ми далекі від того, щоб не боліти над кождим актом терору. І болїємо також над тим, що Ляхи, які вічно деклямували про свободу, так страшенно неволять спокійний український нарід, що він починає братися до актів розпуки. Галицький Уряд уже третій рік звертає увагу Найвищої аліянтів на страшні муки, які терпить український нарід під польським наїздом. Одначе вирішення галицької справи до сеї пори не наступило. Що більше! Всупереч виразним постановам Найвищої Ради, — яка дозволила Польщі тільки „продовжати воєнні операції до Збруча" проти большевиків — починає Польща заводити свою адміністрацію в загарбанім краю, якого їу ніхто не признав. Трьома дипльоматичними нотами протестував Галицький Уряд проти сього безправства Польщі. В слід за тим анґліський представник у Варшаві запитував офіціяльно, яким правом заводить Польща свою адміністрацію на непризнаній їй землі. Союз Народів одноголосно визнав, що ґалицька земля не належить до Польщі. І мимо того всього Польща завела воєвідства в Галичині!

Правда — ввела тих „воєводів" тихо, по злодійськи. Але ввела. І тепер видумала собі „тарґі всходнє", аби додатково зробити ще параду для „освячення" свого безправного злодійства, якому противні всі культурні народи світа. Пілсудскому не випадало приїздити на введенне „воєводи" в урядованнє — бо се булоби вже надто безсоромним потоптанием волі й постав хлібодавців Польщі — аліянтів. І якраз на те придумано „всходнє тарґі", на які приїхав голова польської держави, а при тій нагоді показувався скрізь офіціяльно з т. зв. львівським „воєводою". Але на сьому не кінець польським провокаційним безправствам. Бо безпосередно перед замахом ляцькі власти закрили у Львові навіть приватний український університет!

Чиж можна дивуватися, що молодий мужчина на вид тої хитрої, дійсно злодійської непошани наїзників до міжнароднього права — стрілив до т. зв. „воєводи львівської землі"? Чиж той молодий чоловік, якого польська преса лає як злочинця, не виступив в обороні права топтаного народу свого й міжнароднього права взагалі? Чиж його діло розпуки не викликане байдужністю аліянтів до довгих і страшних терпінь населення Східної Галичини та трилітнім проволіканнєм вирішення галицької справи? Адже аліянти спокійно дивляться вже третій рік на нечувані муки українського народу Східної Галичини, спокійно дивляться на страшний терор польських наїзників, які насильством і обманом хочуть присвоїти собі зрабовану галицьку землю.

Галицький уряд ніколи не був терористичним урядом і не перестав будувати своїх надій на почуттю справедливости у культурних народів і їх правительств. Нехайже сей перший акт розпуки молодого мужчини, який за нього заплатить напевно своїм дорогим життем — буде товчком до вирішення справи галицької державности й уможливлення мирного пожиття двох воюючих народів. Розуміється, те мирне пожиття можливе тільки тоді, коли скінчиться польська окупація нашої землі. І тоді лише оба народи в краю зрозуміють, що молодий Стефан Федак належить до тих душ, про які співав польський поет Словацький:

„...A kiedy trzeba, na śmierć idą po kolei,
Jak kamienie przez Boga rzucane na szaniec."

Вкінці годі не звернути уваги на нікчемну робрту, яку з приводу замаху почала польська преса разом з офіціяльними польськими аґенціями. Вони кричать по цілім світі, що сей замах зробили — большевики й російські студенти. Ні, панове! Большевики мають ліпший терен до таких актів — у Варшаві, а російських студентів у Львові взагалі нема. Сей акт вийшов спонтаніно з душі Українця, який взагалі до ніякої соціялістичної партії не належав. Уроджений в побожнім домі, в якім не було ні тіни шовінізму, скінчив воєнну академію старої Австрії у Вінер-Нанштаті й політикою ніколи не займався. Батько його, на імя також Стефан, голова Українського Горожанського Комітету й директор найповажнійшої української фінансової інституції „Дністер", як член Національної Ради голосував проти всяких інтерновань Поляків у Львові в асі, коли Українці мали там владу і взагалі ніколи не виступав з ненавістю супроти Поляків. Коли з сього побожного й спокійного дому вийшов чоловік з револьвером в руці, то се знак, яке море болю назбиралося в душі української суспільности проти Польщі.

Така суспільність не може лишитися в польській неволі. Річ ясна, що вона протестуватиме до загину проти інкорпорації Галичини до Польщі. Яка єдність, яка однодушність панує в усіх клясах і станах українського народу проти польських наїзників, видно з такого факту: На днях спробувала польська влада вибрати кільканайцять хрунів та заплатити їм дорогу до Варшави й грубі дієти; щоб вони там удавали „депутацію від Гуцулів" та іменем простого народа сказали наїзникам, що український нарід Галичини буцім то хоче належати до Польщі. В кождім народі можна знайти горстку запроданців, які за гроші скажуть все, чого від них хочеться. Але в українськім простім народі Галичини не знайшли ляцькі посіпаки навіть кількох запроданців, яких моглиби повезти до Варшави, хоч як вишукували їх і вибирали як тільки ті бідні люде, з яких деякі вже й побрали гроші на дорогу, довідалися докладніще, в чім діло, — всі до одного звернули гроші й заявили, що до Варшави за жадні скарби не поїдуть продавати Польщі Галичину.

Тортурованим у польських тюрмах Українцям кличе такий суцільний і чистий народ з глибини зболілої, але твердої душі: як дух Ваш опускати буде скатоване Ляхами тіло Ваше, то не забувайте, що ми всі духом з Вами і що нема між нами зрадників! Тоді лекше замкнете очі на вічний сон у проклятій тюрмі, що називається: Польща.

ВІД ЕРФУРТА ДО ҐЕРЛІЦА.

Зїзд німецької соціяльної демократії в Ґерліці. — Нова тактика й новий програм. — Не політика будучности, а політика сучасности.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Німецька соціяльна демократія від давнійших часів була світочем і показчиком дороги для соціялістів цілого світу. Імена „первоучителів соціялізму" Маркса, Енґельса, Лібкнехта й Бебеля були святими всюди, де працюючі маси боролись за кращу долю. Твори цих провідників німецького соціялізму були наче еванґелієм для „пролетарів усіх країн". А відомий Ерфуртський проґрам був найславнійшим з тих творів. Поруч з „комуністичним Маніфестом" то була книжка, яку знала кожда освічена людина, не байдужа до робітничої біди.

Нині сталося те, що ще перед кількома роками здавалось неможливим, виключеним: **Ерфуртський проґрам перестав істнувати, помер.** Не один старий соціяліст тужливо зітхне за цим дорогим покійником, та зітхання не поможуть. На місце старого скасованого проґраму є новий, щойно ухвалений на щорічнім зїзді німецької соціяльної демократії в Ґерліці (18.—24. вересня).

Ерфуртський проґрам проістнував трийцять років — вік досить довгий для партійного проґраму. Складали його колись видатні соціялістичні учені й завзяті борці за щастє працюючого люду. Та ніщо в світі не стоїть на місци. Все минає й міняється. Той проґрам, що колись був могутнім знарядєм у партійній боротьбі, перестав нині відповідати вимогам і потребам часу. Замісць давати змогу вільно розвиватися він тепер тільки звязував руки соціяльній демократії. І хоч як се було тяжко й прикро, а довелось покоритися необхідности и покласти в домовину старого бойового товариша...

Коли складався Ерфутський проґрам, німецька соціяльна демократія була маленькою партією, що начисляла ледве якунебудь сотню тисяч членів. Тоді черговим завданнем було: обеднувати робітництво, вияснити йому його значінне в сучаснім суспільстві, кликати його до **боротьби** за його права. Тоді отже треба було мати **проґрам бойовий,** а таким і був Ерфуртський проґрам.

За трийцять літ **німецька соціяльна демократія зробилася першою й найбільшою партією в Німеччині.** Під час революції 1918 року засліплене й обурене голосними словами робітництво повтікало з партійних лав і кинулось туди, де йому обіцяли негайно запровадити рай на землі. Незабаром робітництво прийшло до памяти, побаччвши, що безсовісні крикуни своїми обіцянками-цяцянками тільки завели його на слизьке. Після тяжкого похмілля, від якого багатьом ще тепер тріщить голова й чухаєтьсяє потилиця, більшість робітництва повернулась до своїх старих і випробованих провідників.

Ставши знов по короткій перерві найчисленнійшою політичною партією в державі, німецька соціяльна демократія мусіла поставити собі низку запитань, привязаних **не до завтрашнього, а до нинішнього дня.** Добре було мати непримиримий, бойовий проґрам, поки партія була маленька й не могла мати впливу на загально-державні справи. Але тепер, коли міліони громадянок і громадян оддали свою долю в руки партії, чекаючи від неї **не слів, а діл,** — тут старий проґрам мусів уступити місце новому, більш відповідаючому пекучим вимогам сучасности.

Старий, партійний борець Молькенбур казав на ґерліцькім зїзді: **„Партія не може собі нині дозволити люксусу виставляти такі вимоги, які неможливо здійснити. Партія не повинна бавитись у політку будучности, а мусить переводити практичну політику сусчасности".**

Отсим практичним духом і є пройнятий новий ґерліцький проґрам. Ерфуртський проґрам цілковито відкидав політичне співробітництво соціялістів з горожанськими („буржуазними") партіями; новий проґрам допускає й навіть радить таке співробітництво. Старий проґрам нехтував **земельне питанне,** виходячи з тої засади, що селянство — се виміраюча кляса, що хлібороб мусить доперва „вивaритись у фабричнім казані", щоб заслужити чести соціялістичного піклування. Новий проґрам виходить з засади, що селянство — могутня сила, з якою треба числитися. Нарешті, старий проґрам цілковито нехтував **національне питанне,** вважаючи його за перешкоду до взаємного зближення робітництва ріжних народів. Новий проґрам і тут числиться з тим, що є, а не з тим, що як йому хочеться, щоб було. Ріжні нації істнують, національне питанне є й відограє величезну позитивну ролю, — й ґерліцький проґрам смиренно й скромно се признає.

Найбільшим практичним наслідком зміни проґраму є той, що німецька соціяльна демократія тепер може з чистим сумлінnем згодитись на співробітництво з політичною партією великого німецького капіталу — „німецькою народною партією". Досі остання не брала участи в уряді, бо соціялістам „не вільно" було з нею працювати. А політична ситуація в сучасній Німеччині склалась так, що уряд без соціялістів кульгатиме на ліву ногу, а уряд без німецької народної партії — кульгатиме на праву ногу. А щоб виконати ті величезні й нечувано тяжкі завдання, які тепер стоять перед німецьким урядом, він неминуче мусить твердо стояти на обох ногах.

Соціялісти почувають, що вони мусять брати участь в уряді, бо міліони виборців не для того післали їх до парляменту, щоб вони там стояли збоку й критикували, а для позитивної праці. Вони й працюють од самої революції в уряді, але та праця досі не давала цілком добрих наслідків, бо **вона мала проти себе праві круги.**

Притягнути ті круги до себе не дозволяв суворий Ерфуртський проґрам, який забороняв соціялістам сидіти в „раді нечестивих". Виходило так, що ні в кут, ні в двері... Аж тепер, по зміні проґраму, можна буде знайти спільну мову з політичним заступництвом поміркованo правих кругів, і можна сподіватися, що тепер німецький державний віз вилізе з того багна, в якім він так безнадійно був загруз.

Постанова ґерліцького зїзду про принятте нового проґраму зістала ухвалена **майже одноголосно** (проти нового проґраму голосувало лише 5 членів зїзду). Постанова про допустимість політичного співробітництва з німецькою народною партією зістала ухвалена **величезною більшістю голосів.** Це показує, наскільки в лавах самої партії назріла потреба в нових методах праці, наскільки всі чинники партії поділяють думку, що час перейти від слів до діла.

Та не тільки в лавах німецької соціяльної демократії набрали сили ці нові думки й настрої. На ґерліцькім зїзді були й чужоземні гості — представники голяндської, данської, шведської та инших соціяльно-демократичних партій. Всі ці гості в своїх привітаннях зїздови однодушно закликали німецьких товаришів облишити буквоїдство й пожертвувати формою задля суті. Зїзд це й зробив, одкривши перед німецькою соціяльною демократією нові шляхи й нові можливости.

Можна наперед сказати, що Ґерліцький проґрам не проістнує так довго й не заживе такої слави, як блаженної памяти Ерфуртський проґрам. Та що з того! Партійні проґрами складаються тепер не для загального наслідування й не для спадкового переходу з покоління в покоління, а для практичних потреб певного історичного моменту й певної держави. Не можна всі епохи й всі держави посадити на один копил. Заслуга ґерліцького зїзду в тім і полягає, що він не побоявся занести руку на освячену десятиліттями традицію й принести її в жертву суворим вимогам живого життя.

Нашим бквоїдам і сторожам партійних та проґрамових святощів хай цей приклад послужить на добру науку!

Берлін, 26. вересня.

Радянин.

СЕРДЕЧНА ПРОСЬБА ЗІ СКОЛЬОГО.

Уповажнений через філію Сколє українського краєвого товариства охорони дітий і опіки над молодіжию у Львові, відзиваюся в імени Впр. о. Мих. Мосори і Евгенії Ліхновської, котрі ведуть згадану філію, до милосерних сердець отсими словами:

В р. 1917 заложилисьмо в Сколім захоронку для бідних военних сиріт, та не можливо без помочи американських Українців її удержати. Просимо проте наших братів за океаном, головно зі Скільщини, поспішити з ласкавими датками на нашу захоронку.

Виказ жертв буде оголошений в „Свободі" і „Америці". Ласкаві жертви просимо засилати до 15. листопада б. р. на руки підписаного. З Богом!

о. М. Данилович,
1120 Dolman St., St. Louis, Mo.

КАМПАНІЯ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ДОБРОДІЙНОГО ФОНДУ ДЛЯ ДОПОМОГИ ГУМАНІТАРНИМ ІНСТИТУЦІЯМ В ДЕТРОЙТ, МІШ.

РОЗВИНЕНО АКЦІЮ ДЛЯ ЗБИРАННЯ ГРОШИЙ НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛИ В МІСТІ ДЕТРОЙТ, МІШ. І ВИЗНАЧЕНО ДЕНЬ 23-го ЖОВТНЯ НА РОЗПОЧАТТЄ КАМПАНІЇ ЗБІРОК ЖЕРТВ.

Сума, яку мається зібрати для допомоги інституцій, які несуть поміч опікуються хорими і немічними є означена на $1,875,000, а до сеї суми треба ще необходимо добавити $75,000 для Червеного Хреста і $250,000 для допомоги зубожілим в многих краях Европи.

Тим фондом допомагається шпиталям, клінікам, сестрам милосердія, заведенням для лічення туберкульози, Армії Спасення, Міжнародному Інститутови, Місцевому товариству для допомоги бездомним, Місцевому Червеному Хрестови і многим другим організаціям гуманітарним. Сим фондом допомагається рівнож товариствам для ширення просвіти як Тов. Молодих Женщин Христ. (Y. W. C. Ass'n) і тов. Лицарі Колюмбія (Knights of Columbus).

Мешканцям міста Детройт загрожує люта зима і вона певно відібється на тих, що находяться в нужді. Таким також треба буде дати захист і поміч.

Нужда, голод і пошести в краях Східної части Европи нищить десятки тисячів безпомічних родин, діти гинуть від голоду і слабости задля браку належної поживи, ліків і одежи.

На сю ціль означено зібрати $250,000 т. е. половину суми торічної збірки. Несеннем сеї помочи для бідних в других краях займеться Місцевий Червений Хрест і вже поробив старання для закупна найпотрібнійших артикулів поживи, одежі і ліків.

Тяжкі обставини великого безробітя в Детройт, Міш. позбавили значне число мешканців средств до життя а люди не пригадують собі таких часів від давна.

Вид сього людського нещастя і конечна допомога всім организаціям, які несуть гуманітарну поміч усім терплячим, повинна зворушити серця всіх тих мешканців міста Детройт і всіх других людий, котрі відчувають і розуміють терпіння нуждаючих.

До збирання гроший на повисші цілі вирушить 5000 робітників і робітниць і вони будуть обходити всі доми, офіси, штори, просячи о милостиню. Тому мешканці Детройт повинні благородно віднестись до сих колекторів і своїми лептами здвигнути потрібний фонд.

Не відмавляйтесь, коли зайдуть до Вас колектори, чи то вони прийдуть до Вашої хати чи до Вашого клюбу і товариства. Поможіть їм і віддайте свою щедру лепту. 42145

Сусідні околиці і міста Детройт також повинні спішити з помочю для сеї благородної справи.

Назва і адреса сего Комітету звучить:

DETROIT COMMUNITY FUND,
Room 204, Huron Building,
542 Griswold St., Detroit, Mich.

Ті групи, які хотілиби взяти участь у сій кампанії допомоговій, зволять голоситись на адресу Комітету.

ВИГЛЯДИ БОЛЬШЕВИЗМУ В РОСІЇ.

„Время" доносить, що штаб чекістів доведений до неімовірних розмірів, а його діяльність прямо небувала. Московські табори, монастирі й тюрми переповнені арештованими. Населення ділиться на три категорії: на тих, що сиділи, що сидять і що будуть сидіти.

Бухарін і Шлянов підготовляють проєкт нової тактики, яка зміняє радикально тактику третього інтернаціонала. Троцкій зі свого боку опрацьовує контр-проєкт.

Та, не дивлячись на те, на нарадах представників комуністичних організацій, котрі відбулися в місяці серпні у Москві, висловлено погляд, що **большевизм може триматися до лютого, або марта 1922 року,** значиться ще тільки кілька місяців, наколи не настануть якісь надзвичайні події.

Рішаючі дни.

Большевицька урядова часопись „Извѣстія" ч. 182 пише:

„Наступили рішаючі дни. Обсів Поволжа рішить в нашу користь цілу кампанію. До перших днів вересня треба піднести довіз зерна на 400 вагонів денно. Покищо довозимо 60 (!!). Наперед їде Тульська ґубернія, за нею Орлівська і Курська. Иньші лиш оборюються. Най знають управителі совітських хаяйств, що ховання зерна і невіддавання їх у властиву пору потягне за собою строгі судові кари. Най знають ті, що не віддадуть зерна, що вони „шкурники й дезертири!"

„Заграничне зерно не поспіє на час і воно призначене на харч."

Большевицькі фінанси.

Фінанси совітської Росії стоять дуже погано. Друкарні не можуть видрукувати тільки паперового гроша, скільки його треба. Одна Україна потрібує 280.000.000 денно. Тому то й випущено гроші з курсом 10 разів вищим від попередної емісії. Це називається „деномінація". Слідуюча емісія знов мала бути 10 раз вища, так аж доти, поки совітський рубель не зрівнається з царським. Але населення віднеслося до такої операції скептично і гроші пішли по такім курсі, як ходили доси. Тоді позволено гроші друкувати кому завгодно, щоб тільки були надруковані. На державних знаках нема вже замітки, що підроблювання гроший буде каране. Державі все одно хто друкує, бо вони і так вартости не мають, і друковання не оплачується, бо кошта друку вищі від надрукованого гроша.

Тому і розмір паперових гроший обмежено до мінімум. Найновіща тисячрублівка має лиш 5 в. на 3.

Москва.

„Время" подає ось такий опис „первопрестольної" Москви:

„Москва нехарна, голодна і темна. Тільки на Схобелівській площі (нині „площа Свободи") чисто. Туди зганяють сотні буржуїв, щоб чистили й замітали брук і туди комісарі ведуть „високопоставлених" заграничних гостей, щоби їм показати гарний устрій комуністичного раю. Доми кругом площі розмальовані на червоно, серед площі стоїть обеліск, на якім вирізані всі побіди комуністів. Тут валяється також каменюка з надписю: „перший камінь на памятник Карла Маркса".

„Трамвай їздить лиш ранком і в вечір. Ним возять урядників. Кінематографи й театри повні. Вступ мають лиш совітські урядовці і їх протеґовані.

„Найбільш охоплене місце Москви, це Сенная. Тут можна за 600—700.000 купити старі черевики, або зношений одяг. Бібліографічні рідкости і макулятуру продають всуміш.

„Хто може — втікає з Москви. Поїзди прямі йдуть лиш до Ростова й Ташкенту. Визи порозбивані. Раз на тиждень їдуть поїзди „спеціяльного призначення". В них їздять під охороною багнетів комісарі."

СМІШНЕ.

Пішов пан на ярмарок, тай зайшов на торговицю. Бачить, що в кождого мужика лежить на возі безрога, він і каже: „Що мужик, то свиня".

А мужик бачить, що за тим паном і за кождим біжить собачка, от він і каже: „Що пан, то собака!"

—o—

Оден шляхтич купував на ярмарку коня. Вже хотів заплатити за нього, а торговщик ще прихвалює:

„То кінь такий, що не пожалуєте! Він перебігає 12 миль без відпочинку.

— 12 миль без відпочинку! В такім разі не можу його купити, бо я мешкаю лише 8 мель звідси, тож завіз би мене шельма чотири милі за далеко.

—o—

Пан з міста: Гей, а де тут мельник?

Мельничиха: Пішов воду заставляти.

Пан: А то раз щасливий чоловік! Я годинника заставити не можу, бо за мало дають, а він собі і воду заставляє!

—o—

Слуга, що відходить зі служби:

Коли я вже, пане господарю, відходжу, то можу вам сказати, що ключ від стайні цілком добре придається до комори.

—o—

Господар, приймаючи слугу: Уважай, що в мене усе йде по військовому! О 6-тій годині вставати, о 12-тій обід, о 9-тій спати.

— Га, коли більше нічо нема до роботи, то я дуже радо пристаю на те все.

—o—

Тверезий до пянюги: Чи ти читав, що кожда чарка горівки вкорочує нам життя о чотири години?

— Не лише читав але вже і обчислив, що мене вже 4 роки не повинно бути на світі.

—o—

Батько: Чи ви, пане професор, вдоволені з мого синка:

— Ой, мушу вам сказати, що він в мене останний в клясі.

— Га! Таж хтось мусить бути останний.

—o—

Милий, Боже — молився оден чоловік — обдаруй мене стотисячами долярів. Я готов в такім разі половину віддати на бідних. Або коли мені, Боже, не віриш, то дай мені лише одну половину а другу сам віддай на бідних.

ДОПИСІ

(Дописи проситься писати лише на одній стороні паперу і по можности читким письмом. Писати треба пером, а не олівцем. Коли в дописи заводите які імена, то напишіть їх виразно і правильно, щоби не було непотрібного баламутства. Між поодинокими стрічками лишайте доволі місця, щоби можна було вигідно невідповідні слова або лиху стилізацію справити і до друку приладити. Пишіть завсіди щиру правду і не обдурюйте своєї редакції та читачів своєї часописи, бо се приносить народови шкоду, а не пожиток. Правдиве імя і назвиско кождого дописувателя (а також його докладна адреса) мусять бути редакції знані, бо безіменних дописий не береться під розвагу. Хто не підписує своєї дописи своїм правдивим іменем, то на його жаданне редакція задержує його правдиве імя в тайні і ніколи та нікому сього не зраджує. Як хто не має довіря до своєї редакції, то нехай не висилає до неї ніяких письм. Коли ми віримо своїм дописувателям, то маємо право жадати, щоб і вони нам вірили).

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

В справі помочі рідному краеви.

На жаданнє тутешних Українців і Українок, котрі гуртуються при гр.-кат. церкві св. Михаїла, дня 25. вересня б. р. відбулися збори в справі закупна бондів Галицької Республики. Сі збори були заповіджені три рази перед тим у церкві Всч. о. В. Козорізом.

Коли тільки рознеслася вістка про намірені збори, настала завзята робота зі сторони слуг Леніна і Троцького. Вони взялися цілою силою робити аґітацію проти зборів: сходились, нараджувались, аґітували, де тільки могли, а наконець прийшли аж під самий поріг нашої церкви. На церковників кричать, в Бога не вірують, попів опльовують, а самі пхаються як . . . . . зі своєю жидівською літературою та аґітацією. Що лише наші Українці схотіли би під церквою зробити, вже ціла гурма крикунів і кирннків напхається і давай своє творити. На се наші хлопці тільки гляділи та напоминали їх, аби нам дали спокій, а зате щоби застановились над собою і прокинулися самі з того московсько-большевицького багна. Коли їх проганяно, то вони грозили прийти під церкву з оружем.

Але як горбатого і могила не напарвить, то так і з нашими большевиками не договоришся. На них все треба вживати хлопського „паліґрафу". Коли сі хруні побачили, що їх підла та брехлива аґітація не дуже пристає до душі нашим Українцям, то задумали в тойсам день, коли мали відбутись наші загальні збори, зробити протестаційне віче і відірвати бодай що-то людий. Сам найголовнійший лідер приніс з другим розкидки під церкву, а решта голоти ходила боками і приглядалась свому ділу бічними улицями.

Ся їх робота обурила наших до крайности. Коли большевицькі пахолки не хотіли добровільно відійти, то наші постаралися відослати їх в супроводі двох американських „вуйків" повозкою там, де для них місце...

Коло четвертої години пополудни маленька церковна галя була заповнена тутешними Українцями й Українками. Та не забракло між ними і крикунів-большевиків. Сі послідні, не зважаючи на те, що в них є протестаційне віче (проти бондів), прийшли ще спослідне, чи не вдалобся розбити сей малий гурток, що віддав би душу і тіло за **самостійність України.**

Збори отворив короткою промовою Всч. о. В. Козоріз і покликав на предсідателя зборів п. М. Шенькаря, а на секретарів п. М. Сампару і п. Н. Хомету, на що всі одноголосно згодились. З уваги, що між нами не було позамісцевого бесідника, то згаданий предсідатель попросив о. В. Козоріза, щоби він виголосив відповідний реферат, на що о. Козоріз охотно згодився.

Бесідника публика привитала грімкими оплесками. Він, яко завзятий Українець і першорядний бесідник, в своїй 2-годинній промові представив цілу історію, яка відбулася підчас війни на нашій рідній земли; згадав про большевицький рай та про польську культуру і туртуру, яка відбувається донині на наших братах у старім краю; згадав і про нас, що миживемо тут на свободі і рівности з усіми та що чуємося вільнійші бодай настільки, що можемо відси помогти нашим братам виборoти собі красшу долю там, далеко за морем.

Бесідника час від часу перервали гучні оплески, а червоні аж кипіли зі злости та чекали, коли прийде на них черга: на дебати і запити. Прийшла і на запити черга, але з того вони не скористали, бо на кожде питанне о. Козоріз так зручно відповів, що вже питаючий вдруге не виривався.

Наступило закупно бондів. Хоч часи тяжкі, бо люди тут майже цілий рік не роблять, то одначе, завдяки палкій і горячій промові о. Козоріза, зложено разом готівкою і деклярацiями $700. Коли се побачили наші зрадники, московські відхлібники, що закупно бондів іде догори, то не могли сего знести і винеслися з галі. А наші їм на дорогу відспівали: „О честь вам, кацапські лайдаки" і „Не пора".

На останку в імени зборів п. М. Запаранюк вніс резолюцію проти всіх непрошених наїзників, рабівників та каторжників на нашу Галицьку Україну. На нашій земли, зрошеній кровю та засіяній кістками наших лідів, батьків і дітий, ніхто не сміє панувати, тільки український селянин та робітник, а всім зайдам польським і московським відтам проч!

Нарід з оплесками кричав: **„Хай живе самостійна Галицька Україна!"** А тутешний хор відспівав американський і український гимн.

Всі розходилися вдоволені домів і раділи з того, що зробили, як собі бажали. А ще більше раділи з того, що побороли вже раз на завше крикунів та наймитів московських..

І я радію, радію серцем і душею, бо бачу, що боротьба, яку підняли наші Українці тут у Ню Гейвен проти зволочі, виходить на користь нашому народови. Тож і надалі, Українці й Українки, не впадайте на дусі. Кожде діло, яке зачнете в імя оже, Вам удасться і Ви поборете, бо хто з Богом, то Бог з ним! А з Вас най возмуть примір і другі місцевости, котрі до сего часу ще нічого не зробили в сій справі. Нехай вони як найскорше поспішать на поміч Галицькій Україні і нехай не чекають аж до кінця. Чим борше, брате, сестро, товаришу, товаришко, купиш Бонд Свободи, тим скорше вкоротиш муку свого батька, матери, брата, жінки або рідної дитини.

Чи вжеж твоє серце камінь? Чи вжеж нема в тебе совісти на макове зерно? Таж камінь розпавбися від тої муки, від того катовання, яке наш нарід там переносить! А ти підіпєш собі „муншайну", граєш в карти та кричиш „буржуї там!" і совітів московських хочеш. Чомуж не домагаешся совітів українських?! Бо ти тут закаменів серцем і не відчуваєш тих мук, які там твій брат переносить.

Прокиньтесь всі як оден! Поможіть своїм рідним, бо се може вже послідна хвиля на добре діло. А коли Галицька Україна стане вільна, від нікого независима, то кождому з вас лекше стане і ти скажеш: „І я помагав — хоч не кровю, хоч не життєм, то бодай своєю мозольною лептою, добутися своїм братам і сестрам з проклятого польського ярма.

Але горе усім тим буде, котрі тепер закаменіли серцем і глузують собі з мук своїх братів! Прийде і на вас слушна година, як на того Юду, що продав Христа, і нічого вас не чекає, лише суха гиляка.

А ми на Бога покладаємо надію, що разом з нашими галицькими братами заспіваємо весело і грімко:

Встала наша Україна
Щаслива і вільна:
Від Кубані аж до Сяну
Одна, нероздільна!

Присутний.

ЦАРІ.

Циган, Русин, третій Лях
Про те говорили,
Як би царство хто їм дав,
Щоб вони робили?

Циган каже: „Як би так
Моє царство було,
То такого-б вже царя
На світі не було.

Яб по шию в салі жив,
В сало-б одягався.
Сало їв, на салі спав
Салом укривався".

— „Ну, не диво такий цар!"
Русин промовляє:
„Кому сало в голові,
Той сало бажає.

А як би я був царем
Та мав зарську волю,
Я би панів скасував,
Всіх пустив на волю".

— „Ет, дурні ви! — каже Лях:
Не вмієте жити!
А як би я був царем —
Знав би що робити:

Я би тільки заходив
Царську скарбівницю —
Та щеб таки тих днів
Драпнув за границю!"

Степан Руданський.

ХТО ЇМ ПОМОЖЕ?

Пан Димитро Лазаренко з Декатур, Ілл., (2297 N. Woodford St., Decatur, Ill.), котрий у великій мірі цікавиться українськими студентами на чужині і їх після своєї змоги матеріяльно підпомагає, просить нас о поміщеннє двох листів, які він сими днями одержав з Чехо-Словаччини. Пан Лазаренко має надію, що по прочитанню сих листів знайдуться в Америці ще й инші жертволюбні Українці, котрі не пожалують кількох центів для тих українських молодців, які мусіли покинути свій рідний край і бажають покінчити відповідні студії на чужій земли. Образованих людий нам дуже потрібно, отже даймо всяку можливу поміч тим молодим Українцям, котрі рвуться цілою силою до науки, щоби відтак у дозрілім віці стати на службу свому безталанному народови.

Дотичні листи звучать:

I.

Йозефів, 31. вересня 1921.

Любий Товаришу і Добродію!

Лист і доляра одержав, за котрий сердечно дякую, як також за память. Я кажу отверто, що не сподівався, щоби Ви, Добрдію, мені відписали, а вже зовсім не надіявся жадних гроший. Я сам собі не хочу вірити, кому я маю дякувати за такі добродійства, які я вже від Вас одержав. Мені дуже прикро, що ми оба не з одних сторін, а то ви навіть мене не знаете, що я за оден: чи я гідний таким добродійствам чесних людий користуватися.

Я-ж сам осуду о собі не можу дати, тільки Вам кажу, що післані гроші (3 доляри) одержите від мене назад, але тільки тоді, як поверну до рідного краю — коли я ні, то з моєї родини хтонебудь.

Я просив би Вас о Вашу фотографію, щоби хотяй портрет Ваш мати, а я Вам пізнійше пішлю свою.

З політики покищо не знаю нічого; знаю тільки це, що прийдеться зимувати нам у Чехо-Словаччині. Але це було би ще добре, щоби не довше ждати, а тоді прийдеться бути хіба вічним скитальцем.

Я собі так сказав: Як довго Поляки в Галичині, так довго я не вертаю до дому і не покидаю кріса з рук.

По таборах нема нічого надзвичайного, тільки є курси науки всякого рода.

А щодо мене то я не знаю, куди маю кинутись. Мені приобіцяно з одного місця вислати кількадесять долярів на університет, але дотепер ще немаю ніякої відомости. Можливо що ще наспіють, але напевно не можу сказати, бо сьогодня нема такого, котрий розуміє ситуацію другого. Але в кождім разі буду старатись вирватися з табора на науку — хіба що не одержу нічого.

Вписи на університет виносять 1200 чеських корон (це тільки, що під нинішний курс 15 долярів), а ще пару долярів треба на книжки та убрання.

Я стараюся всіми силами звідкиля випозичити хоч 25 долярів, що на початок мусіло би вистарчити.

Я щиро признаюся, що мені сором, що Ви мені післали вже тих пару долярів. Ще я сам не знаю, кому маю завдячити, однак сподіюся Вам це винагородити.

Що станеться дальше зі мною, то я Вам сейчас напишу. Я сподіюся виїхати до Праги на університет. Як довго ще буду в таборі, не знаю, тому прошу о скорий відпис, бо сподіюся змінити свою адресу.

Я хочу студіювати агрономію, це є академію школи рільничої. Чи мені удасться скінчити, це буде залежати від засобів матеріяльних, а також від обставин світових. І в кождій хвили можуть змінитися відносини в Галичині, що є цілком певне, і вітчина закличе до зброї, а тоді все треба покинути і станути в її обороні.

Ми всі переконані і твердо віримо, що Галичина ніколи не буде належати до Польщі, а буде вільна, ба такого українського руху не має вже ніхто права придавити. Тому треба нам всім бути в кождій хвили приготованими. Не треба ділитися нам на богато партій, бо це власне нас побиває.

На тім кінчу і прошу о скорий відпис, бо може виїзду.

Здоровлю і желаю щасливого повороту до рідного краю — на вільну і нероздільну Україну! Гаразд!

Несторович.

II.

Турнів, 19. вересня 1921.

Високоповажаний Пане!

Лист і два доляри одержані, за що в імени нас усіх скитальців складаємо щиру подяку. Цей Ваш дарунок, котрий Ви нам незнаним борцям вислали в таку нещасну для нас хвилю, буде записаний в нашій памяти так довго, поки не зложимо своїх костий на степах широкої Неньки України.

Ці гроші, які Ви післали, розділено між нас 16, котрі повернули з польської неволі; кождий дістав по десять корон.

Ми живемо в дуже злім положенню, бо всеї денної платні дістаємо лише 50 сотиків. Однак на дусі не впадаємо, лише чекаємо відповідної хвилі, коли зможемо відплатитися Ляхам за знущання по польських тюрмах.

Життє наше тут дуже убоге, бо ми вернули з польської неволі цілком обдерті. І так здається, що треба буде перезимувати, бо нема гроший, аби можна було купити хоч яке старенькe військове убраннє. Отож звертаємося до Вас, заморські брати, по яку маленьку підмогу, щоби ми могли трохи прибратись до зимової пори. Віримо, що кождий щирий син України допоможе нам так, як і Ви, Добродію Лазаренко. А ми сповнимо також свій обовязок, хочаб і сегодня прийшлося погинути на поли боротьби з нашим відвічним ворогом Ляхом чи Москвином.

Наразі кінчимо. Не хочу тут наводити, як нам жилося по польських тюрмах, бо треба би кілька днів, аби все те поописувати.

Ще раз щиру подяку складаємо за Вашу жертву і за таку щиру любов до свого народу. Дай Боже, щоб ми скоро побачилися вже на нашій вільній, від нікого независимій Україні.

Здоровимо щиро.

ЗА КОМІТЕТ:
Данюк.

Адреса: Danys Onufryj, cs. Naht. prap. c. 44, Ukr. Oddil, v Turnovi, Chechoslowak Republic, Europe.